

Mødet den 5. Marts 1908.

Fraværende: Harald Jensen og Sabroe.

1. (J. Nr. 443—07). Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 21. f. M. i Anledning af Byraadets Andragende om Forhøjelse af Taksterne for Ophold i **De gamle Hjem**, hvori Ministeriet udtaler,

»at den ommeldte Taxt ikke vil kunne fastsættes til et højere Beløb end det for Kjøbenhavns Alderdomshjem fastsatte, nemlig 1 Kr. 60 Øre pr. Dag, jfr. Indenrigsministeriets Skrivelse Nr. 200 af 5. August 1907, og at Ministeriet vil være villigt til at approbere denne Taxt som gjældende for begge de nævnte Afdelinger, saaledes at Taxten fastsættes for 5 Aar, og at Medicin og Extrapleje er indbefattet i samme, hvorimod Ugepenge beregnes særskilt.«

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 500—07). Meddelelse fra Amtsskoleraadet om, at dette for sit Vedkommende har bevilget Lærerinde Frk. Gundesen Halvdelen af de til Vikarløn under hendes Sygdom medgaaende Udgifter for et Tidsrum af indtil 3 Maaneder fra Midten af Februar at regne.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 311—07). Forslag til **Lønregulativ** for Kommunens Funktionærer og Arbejdere. (Se B., S. 289.)

F o r m a n d e n erindrede om, at Forslaget var behandlet i et tidligere lukket Møde, og at nærværende Behandling derfor for saa vidt godt kunde kaldes en 2. Behandling; men da den tidligere Behandling havde været noget hastig, og da der ikke var blevet indkaldt Ændringsforslag, kunde det dog godt siges, at nærværende Behandling var den egentlige 1. Behandling. Han vilde foreslaa, at man behandlede de almindelige Bestemmelser for sig og selve Lønsatserne sammen med Budgetforslaget, saaledes at der kunde indkaldes Ændringsforslag til Lønregulativet sammen med Ændringsforslag til 2. Behandling af Budgettet. De almindelige Bestemmelser var i Realiteten de samme som i det først forelagte Forslag om end nu noget mere detaillerede og væsentlig af samme Art som de for Lønregulativer i andre Byer gældende Regler.

M ü l l e r vilde synes, at Fradrag af $\frac{1}{5}$ eller $\frac{1}{6}$ af Lønnen som Vederlag for Fribolig var vel meget. Paa Frederiksberg var Fradraget ikke højere end $\frac{1}{7}$ eller $\frac{1}{8}$, ligesom ogsaa Statens Fradrag var mindre end her foreslaaet. Det vilde blive en alt for stor Del af Lønnen at anvende til Bolig, tilmed da Embedets Indebaver var tvunget dertil, og han vilde derfor foreslaa Forslaget ændret paa dette Punkt.

F o r m a n d e n kunde oplyse, at der paa Frederiksberg for alle Embeder med Bolig blev fradraget $\frac{1}{6}$ af Lønnen som Vederlag for Boligen.

S i m o n s e n fandt ikke et Fradrag af $\frac{1}{5}$ eller $\frac{1}{6}$ af Lønnen for stort for Fribolig, særlig naar der toges Hensyn til, at Summen blev afrundet nedad, hvad der var i vedkommende Funktionærs Favør. Fradraget vedrørte forøvrigt kun de aller-

højest lønnede, og deres Lønninger maatte siges at være særdeles gode.

Med Hensyn til selve Regulativet vilde han gøre opmærksom paa, at det havde kostet stor Anstrengelse at komme til et Resultat. Udvalget var som bekendt blevet nedsat sidste Efteraar, havde afholdt en Mængde Møder og havde flere Gange været ved at opgive det hele, men var dog endelig blevet enig om nærværende Kompromisforslag, som Udvalgets Medlemmer følte sig bundet til ikke at modarbejde. Hvis man ikke kunde blive enig om at vedtage Forslaget nogenlunde efter de forelagte Grundlinier, var han bange for, der ikke vilde komme noget ud af det hele. Fra hans Partis Side var man kun i et enkelt Tilfælde gaaet med til Forhøjelse af Lønninger over 3500 Kr., og det tilmed saaledes, at Eftermanden i vedkommende Embede vilde faa noget mindre Løn end den nuværende Indehaver. Selvfølgelig skulde ingen Funktionær miste noget af den nuværende Indkomst. Nedadtil havde der været mange Misforhold at rette, idet der for de lavere Lønninger i mange Tilfælde havde hersket ret skandaløse Forhold.

I Sammenligning med Funktionærernes Lønforhøjelse, der androg ca. 25000 Kr., maatte den Lønforhøjelse, der ifølge Overenskomsten kom Arbejderne til Del, kun kaldes ringe; men eet maatte dog bemærkes, at Forholdet bedredes noget ved, at en Del af de under Regulativet inddragne Funktionærer i Virkeligheden tilhørte Arbejderklassen.

S a m u e l s e n gjorde opmærksom paa, at Lønudvalgets store Arbejde nærmest var udført af Hr. Vestesen og ham, der som Underudvalget havde udarbejdet Forslaget til Regulativet og forhandlet

med Arbejderne. Med Hensyn til Fradraget for Bolig skulde han gøre opmærksom paa, at Underudvalget nøje havde forvissat sig om, at den foreslaaede $\frac{1}{5}$ eller $\frac{1}{6}$ var meget passende, og det vilde derfor være meget beklageligt, om en Ændring paa dette Punkt skulde forrykke hele Forslaget. For Arbejderne vilde Forslaget for næste Aar betyde en Merindtægt af 16000 Kr. og for Lønninger fra 400 til 2400 Kr. en Merindtægt af 24500 Kr. De højere Embeder vilde kun blive forhøjet med ialt 4500 Kr., saa det kunde ikke siges, at Embedsmændene var blevet særligt fodrede. Dertil kom, at Tillæget for Arbejdernes Vedkommende næste Aar vilde stige med ca. 10000 Kr., saa Forslaget kunde nok for de mindre Indtægter siges at være ret tilfredsstillende.

Müller vilde takke for Oplysningen om, at der paa Frederiksberg kun blev fradraget $\frac{1}{6}$ af Lønnen for Fribolig. Det bestyrkede ham i, at et Fradrag af $\frac{1}{5}$, var for meget, selv naar Talen var om en Løn paa om ved 4000 Kr. Noget andet var, om Lejen steg, eftersom Lønnen steg.

Nørgaard maatte erindre om, at hvor der var Tale om et Fradrag af $\frac{1}{5}$ var der til Fribolig medregnet Lys og Varme. I Virkeligheden vilde Vederlaget for Fribolig altsaa ikke overstige $\frac{1}{6}$ af Lønnen.

J. C. Petersen henstillede, at Arrestforvaren ved Ting- og Arresthuset kom med i Regulativet.

Jakob Jensen ansaa det for en Nydelse at høre den Velvilje, hvormed Hr. Müller omtalte de højere Funktionærer. Disse havde intet at beklage sig over ved Forslaget, da $\frac{1}{5}$ eller $\frac{1}{6}$ af Lønnen maatte anses for en billig Leje, naar Lys og Varme hørte med. Han kunde forstaa Hr.

Müller, hvis Talen var om de Funktionærer, der havde om ved 1000 Kr. i Løn, for disse afgav i Virkeligheden langt mere for Bolig. Men ved dette Forslag var det gaaet efter den gamle Recept, at de, der havde meget, fik meget, og de, der intet havde, kun fik lidt. For Indtægterne fra 4000 Kr. til 6000 Kr. androg Forhøjelsen fra 600 Kr. til 800 Kr., hvorimod de smaa Lønninger kun blev forhøjet med 90 Kr. a 100 Kr. Vel vilde Summen for de smaa paa Grund af deres større Antal blive større end for de store, men det, man skulde se paa, var, hvor meget hver fik, og ikke paa den samlede Sum. Han ønskede i Grunden helst, at et saadant Forslag gik i Stykker. Saa skulde de forskellige Organisationer nok sørge for at gennemføre en passende Lønforhøjelse.

Müller havde ikke talt for de højere Funktionærer, men kun i al Almindelighed hævdet, at et Fradrag af $\frac{1}{5}$ eller $\frac{1}{6}$ af Lønnen for Bolig var for meget. Han kunde godt have valgt Eksempler længere nede, for selv for en Indtægt paa 1600 Kr. vilde det være for meget at afgive $\frac{1}{5}$ for Bolig. Det skulde derfor ikke lykkes at mistænkeliggøre ham for ikke at have Hjerte uden for de højere Funktionærer.

Formanden maatte anmode om at faa eventuelle Ændringsforslag indsendt senest Mandag den 9. Marts Kl. 12 Middag.

Overgaar til endelig Behandling sammen med Budgettets 2den Behandling.

4. (J. Nr. 364—07). Forslag til **Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter i 1908—09.**

Formanden skulde, idet han forelagde Budgettet, gøre opmærksom paa, at dettes sene Fremkomst skyldtes Forslaget til et Lønregulativ for Kommunens Funktionærer. Budgettet balan-

cerede med en Sum af 4032927 Kr. 13 Øre, hvilket var ca. 952000 Kr. mere end sidste Aars Budget. Det større Beløb maatte dog ikke opfattes som en tilsvarende Stigning af Udgifterne, da Budgettet var et Kassebudget og ikke noget egentlig Driftsbudget. En Del af det midlertidige Laan var saaledes opført saavel paa Indtægts- som paa Udgiftssiden. Det var derfor galt, naar flere Blade skrev, at Budgettet var steget med 1 Million Kr. Belysningsvæsenets Konto kunde reduceres med ca. 25000 Kr., idet der var afsluttet en fordelagtig Handel med Kul.

Sidste Aar steg det Beløb, der skulde lignedes paa Formue og Lejlighed kun med ca. 46000 Kr., i indeværende Aar vilde det stige med 116476 Kr. Stigningen sidste Aar havde heldigvis ikke medført nogen Stigning af Skatteprocenten, tværtimod var denne gaaet $\frac{1}{10}$ % ned, fra 8,4 til 8,3; men saaledes vilde det næppe gaa i Aar, da en Stigning vel ikke kunde undgaas, skønt Skatteevnen forhaabentlig ogsaa var steget.

Som man vilde se af Sammenstillingen af Hovedsummerne, var der en jævn Stigning af alle Konti. Skolevæsenet udviste den stærkeste Stigning, som endda vilde blive omtrent fordoblet, hvis Forslaget til en ny Lønningslov blev vedtaget af Rigsdagen. Overfor den jævne Stigning paa de forskellige Konti stod man i Grunden ret hjælpeløs, og det maatte derfor haabes, at Staten snart vilde overtage en Del af de Udgifter, der rettelig hørte den til. At lade samtlige Udgifter til Skolevæsenet overgaa til Staten, vilde dog være noget betænkeligt, da det kommunale Selvstyre derved vilde blive betydeligt svækket; men Politoudgifterne hørte derimod naturligt ind under Staten.

Hr. Simonsen havde i Budgetudvalget rejst Spørgsmaalet om, at Byen selv skulde dispensere Medicin til Kommunens Forbrug, og man havde i den Anledning forespurgt Justitsministeriet, hvis Svar gik ud paa, at det ikke kunde tage Stilling til Spørgsmaalet, før det var oplyst, i hvilken Udstrækning Dispensationen skulde anvendes, og hvorledes den skulde etableres. I denne Forbindelse maatte det erindres, at der fra Lægeforeningen var indløbet Forlangende om, at Lønnen for Kommunelægerne maatte forhøjes. Udvalget havde som Følge heraf forhandlet med Lægeforeningens Bestyrelse, og Resultatet var blevet, at Betalingen skulde fordobles, altsaa til 8 Kr. for et Aars Lægehjælp, enten denne ydedes for en enlig Person eller for en Familie.

Nørgaard maatte udtale sin Beklagelse over Budgettets stærke Stigning, for selv om der ved Belysningsvæsenets Kulhandel blev sparet en Del, vilde Tillæget paa Budgettet dog blive saa betydeligt, at Skatteprocenten uden Tvivl vilde stige med 1 %, altsaa med de 25 %'s Tillæg komme op paa $11\frac{1}{2}$ %. Skatten var allerede nu en betydelig Byrde og syntes altsaa at være i Stigning, uden at der syntes Udsigt til en Bedring. Det var et Spørgsmaal, om Købstæderne kunde bære de forøgede Byrder, saa meget mere som Antallet paa dem, der betalte de store Skatter, var i Aftagende. Derved kom Byrden til at hvile haardere paa dem, der blev tilbage, saa de ogsaa kunde fristes til at flytte herfra, ligesom ogsaa Folk, der vilde etablere sig, skræmmedes bort. Statistikken viste, at der i 1907 kun fandtes 450 Skatteydere, der betalte Skat af 5000 Kr. og der over, mod 525 i 1903, og disse 450 Skatteydere betalte Halvdelen af Skatten.

Det var de mange humane Foranstaltninger, der her som hele Verden over medførte den stærke Stigning af Skatterne. At Samfundet mere og mere paatog sig Omsorgen for de smaa, gamle og svage samt for Undervisningen, var naturligvis overordentlig tiltalende, men alligevel kunde man nok gaa frem med et vist Maadehold. Ogsaa for Aarhus's Vedkommende kunde adskilligt tyde paa, at man maatte gaa varsomt frem for ikke ved at gøre Gavn til den ene Side at gøre Skade til den anden. Dertil kom det bedrøvelige Forhold med Københavns lave Skatteprocent, for selv om Skatten der kun tilsyneladende var lavere, saa var det utvivlsomt, at Folk kun saa paa den lave Procent og ikke vilde forstaa, at Byrderne der var lige saa store som her.

Selv om det skulde lykkes Kommunerne at faa Staten til at overtage en større Del af Udgifterne til Skolevæsen og Politivæsen, vilde det derfor dog sikkert snart blive nødvendigt, at Købstæderne saa sig om efter andre Indtægtskilder. Ja, det kunde endog tænkes, at den Dag vilde komme, da Grundejerne — for ikke ved Byernes Affolkning at faa mindre i Leje — vilde ønske at komme til at svare samme Grundskat som i København. Naturligvis vilde der komme til at staa Strid om dette Spørgsmaal, men det var dog muligt, at det snart maatte tages under Overvejelse. Et var i hvert Fald givet, og det var, at Byrderne vilde blive for store, hvis Kommunerne ikke fik andre Indtægter. Fra Norge og Italien havde man Eksempler paa, at Byer var segnet under Byrden.

Med Hensyn til den Del af Budgettet, som han særlig havde med at gøre, maatte han gøre opmærksom paa, at Grunden til Stigningen af

Plejeudgifterne særlig laa i Omsorgen for Tuberkulosepatienterne. Forøvrigt havde man nu bedre Gænge i denne Gren af Sygeplejen, efter at man havde truffet Overenskomst med Sct. Josefsøstrene. End videre maatte en mindre Post fremhæves, der, skønt den ikke kostede meget, dog var en ny human Foranstaltning, der sikkert mange Gange vilde virke udmærket godt. Han tænkte her paa den Ordning, der var truffet med Overlægen, hvorefter at denne for Fremtiden ikke skulde have Honorar for Patienter, der laa paa Fællestue. Ganske vist havde Overlægen lidtil været ualmindelig moderat og langt fra taget Honorar af alle disse Patienter, men selv for Folk i jævnt gode Kaar vilde den nye Ordning dog sikkert virke godt.

Efter at have fremhævet det heldige i, at man i sin Tid gik med til den kommunale Ejendoms-skyld, udtalte han sin Glæde over, at Regnskabet for »Marselisborg« stillede sig saa udmærket, at Kommunen i Øjeblikket ejede Godset kvit og frit. Der var til Dato solgt, afgivet og bortskænket Grunde for ialt 2412000 Kr., hvilket Beløb svarede til Købesummen og de af forskellige Grunde paaløbne Udgifter, som dog ikke alle vedrørte selve Godset, og endelig havde Godset givet et Overskud paa 48000 Kr.

S i m o n s e n fremhævede, at nærværende Budget lige saa lidt som det foregaaende kunde kaldes et Normalbudget. I Fjor havde man knebet stærkt, det mærkede man i Aar. Særlig var forskellige Lønforhold tidlige blevet meget forsømt. Der-til kom at Budgettet i Aar i høj Grad prægedes af Udstillingen, idet denne medførte en Del Gade-anlæg, som sikkert ikke vilde være kommet med, hvis man ikke skulde have Udstillingen i 1909.

Det glædede ham, at man mere og mere gik over til at afholde Udgifter til større Arbejder ved Laan; det var særdeles naturligt at gaa den Vej, hvorved Efterslægten ogsaa vilde faa Del i Byrden. Overfor Hr. Nørgaards Udtalelse kunde han ikke indrømme, at de store Skatteydere blev forurettet. Man maatte regne med Evnen, saa de store Skatteydere havde ved de ny Skattelove i Virkeligheden faaet en betydelig Lettelse, medens Byrden for Arbejderne og Middelstanden var blevet betydelig føleligere. Hr. Nørgaards Udtalelse indeholdt en Anklage mod de rige Borgere for ikke at være saa gode Bypatrioter, at de vilde underkaste sig en Byrde, der ikke hvilede saa svært paa den som paa de mindre velstillede.

Efter nærværende Budget kunde det befrygtes, at der i 1909 vilde blive stor Ujævnhed paa det økonomiske Omraade. Der skulde i Aar anvendes 825000 Kr. til forskellige Byggearbejder, og saavel i Aar som næste Aar skulde der for Landsudstillingen udføres en Mængde Arbejder. Dertil kom muligvis en ny Pavillon i »Vennelyst« og Opførelsen af den ny Skole i 1909. Det kunde altsaa skønnes, at der vilde blive travlt. Endelig maatte det haabes, at man snart kunde naa saa vidt, at man kunde skride til Opførelse af et Krematorium, og at man i en nær Fremtid, helst inden Udstillingen, kunde faa indrettet en kommunal Renovationsanstalt. Angaaende den sidste Foranstaltning vilde han henlede Opmærksomheden paa, at der paa Budgettet var opført 1000 Kr. til Forundersøgelser angaaende en heldigere Ordning af Renovationsvæsenet. Dette Spørgsmaal kunde næppe løses, uden at Kommunen greb ind, saa han vilde takke Budgetudvalget, fordi det en-

stemmigt var gaaet med til at bevilge Penge til Undersøgelse i dette Øjemed.

Det var altsaa ikke faa Arbejder, der skulde sættes i Værk, saa der var Grund til at antage, at Ujævnheden først vilde fremkomme efter 1909, da man til den Tid ikke havde stort andet at sætte i Værk end Opførelsen af Epidemihospitalet. Man maatte saa haabe, at Gennemførelsen af den store Kloakplan og Ordningen af Banegaardsforholdene kunde regulere Arbejdskravene.

De faste Skatter vilde kun stige en Ubetydelighed, medens Formue- og Lejlighedsskatten vilde komme til at bære den store Del af Byrden. Forhaabentlig kunde alle derved komme til at indse, at man maatte bruge den indirekte Beskatning, altsaa at Gas- og Elektricitetsværket skulde give Overskud. Ganske vist var det meget rigtigt, at disse Værker var oprettet til Borgernes Gavn; men man maatte se praktisk paa Spørgsmaalet og spørge, hvorledes det vilde stille sig, hvis man intet Overskud fik. Denne indirekte Beskatning vilde i ethvert Fald være lige saa retfærdig som de ny Skattelove.

Kommunen havde en opsparet Formue paa 85000 Kr. Den vilde det dog sikkert være uheldigt at angribe, tilmed da det ikke vilde hjælpe synderligt. Saa maatte man hellere følge Hr. Nørgaards Tanke om at slaa mere ind paa Laan, saaledes som Udvalget var gaaet ind paa ved Indretningen af Badeanstalten. Muligvis vilde det være rigtigt ogsaa at tage Beløbene til Nødtørftsanstalterne af Laan. Naar Laanene blev anvendt fornuftigt, kunde der intet siges til denne Fremgangsmaade. Forøvrigt maatte Status kaldes meget fin, idet Kommunen ejede over 7½ Million Kr. mere, end den skyldte bort, uagtet dens Ejen-

domme gennemgaaende var sat for lavt i alt Fald for Grundenes Vedkommende.

Naar Slagtehusudvalget foreslog, at Inspektøren paa Slagtehuset skulde have de paa Budgettet opførte 300 Kr. for Tilsyn med Markedspladsen, var han der imod. Inspektøren kunde nok føre dette Tilsyn uden Ekstrabetaling, da hans Løn var højere, end den vilde blive for hans Fftermand, og da tilmed Slagtehusets Status var mindre god. For Resten vilde Inspektøren nok overtage Tilsynet uden Vederlag.

Da Formanden havde omtalt Lægeforeningens Forlangende om Lønforhøjelse for Kommune-lægerne, skulde han ikke komme nærmere ind derpaa. Kun skulde han pege paa, at Lægerne var saa godt organiserede, at Arbejderne kunde lære meget af dem. De stillede bare deres Forlangende, og saa var der i Grunden ikke andet at gøre end at gaa ind paa Forhøjelsen, skønt den androg 100 %. For Tiden var der vel intet at gøre, men det burde dog overvejes, om der ikke kunde sættes en Grænse, f. Eks. ved at ansætte kommunale Embedslæger. — Naar Hr. Nørgaard gjorde gældende, at man skulde ind paa større Forsigtighed med Bevillinger til humane Formaal, maatte der dog gøres opmærksom paa, at de 46000 Kr., der nu medgik hertil, ikke kunde betyde stort; man maatte snarere længer frem. — Fra Politimesteren forelaa der Forslag om en Bevilling til Anskaffelse af 2 Politihunde, og det syntes, som om der nu var Mulighed for en Overenskomst i Udvalget. Den ene af disse Hunde skulde være en Sporhund, og den anden skulde føres i Baand af Betjente, der patrouillerede paa udsatte Steder. Hr. Moustén og Taleren var tilbøjelig til at gaa med til at bevilge Sporhunden,

hvorimod de vilde nægte Bevillingen til at anskaffe Bulldoggen. Flertallet i Budgetudvalget var derimod begejstret for at tage Politimesterens Forslag helt og fuldt. Den mere graadige Hund vilde sikkert ingen Verdens Nytte være til, og den vilde ikke være helt ufarlig, hvad Politiet ej heller vilde nægte. Derimod var der en Mulighed for, at Sporhunden kunde gøre Nytte ved Jagt paa Forbrydere. Det var blevet gjort gældende, at man i Gent ved Indførelsen af Politihunde var blevet i Stand til at afskaffe de fleste Betjente, men Politimesteren vilde ikke love noget i denne Henseende, selv om han fik et helt Kobbelt Hund. Udgiften til Hundenes Forplejning skulde afholdes af Politikassen; men naar denne kunde anskaffe Bronceløver til Tinghuset, var den nok saa velhavende, at den ogsaa kunde bære de Udgifter, der var forbundet med Forsøget med Politihunde. — Det glædede ham at høre Justitsministeriets Svar paa Forespørgslen angaaende et kommunalt Apotek. Forhaabentlig vilde det lykkes at faa den Tanke realiseret, da det jo af Svaret tydeligt fremgik, at der fra Lovenes Side intet var til Hinder derfor. Ved et kommunalt Apotek kunde der uden Tvivl spares betydelige Summer. Apoteket ved Københavns Kommunehospital havde en Driftsudgift paa 46000 Kr., men havde derfor tilvirket Medikamenter, der i Udsalg vilde koste 84000 Kr. Apotekerverer regnedes at give en Fortjeneste af 100 %, og det var oplyst, at en Omsætning paa 4—6000 Kr. kunde føde sin Mand. Apotekerne gav imidlertid Kommunen kun 10 % Rabat, saa det var indlysende, at Kommunen vilde staa sig ved at være sin egen Apoteker.

Budgetudvalget havde overvejet, om man ikke skulde indføre gratis Orgelspil i Kapellet ved alle

Begravelser. Denne Tanke var vel smuk og demokratisk, men Spørgsmaalet var, om den ikke vilde blive for dyr. Hvis man vilde være demokratisk ved Begravelsesvæsenet, maatte man gaa langt videre og afskaffe Forskellen i Jordpriserne, saa fattig og rig kom til at ligge Side om Side. Helt at give gratis Jord kunde man vel for Øjeblikket ikke tænke paa. Gratis Orgelspil vilde koste Byen 3000 Kr. om Aaret, og saa naaede man dog intet derved, da der alligevel vilde blive stor Forskel paa riges og fattiges Begravelse.

At der paa Budgettet intet Beløb var opført til en Brandautomobil, skønt en saadan efter Siggende skulde spare ca. 4000 Kr. til Brandvæsenet, skyldtes Brandautoriteterne, idet disse ønskede at vente for at erfare, om elektriske Automobiler skulde vise sig mere praktiske end Benzinautomobiler.

Der var i Aar opført 6500 Kr. til Arbejdsløshedskasserne; næste Aar vilde Beløbet sikkert stige til ca. 16,000 Kr., hvilken Sum ikke kunde siges at være uoverkommelig, særlig da den rigtig anvendt vilde lette Kommunen for Byrder paa andre Omraader. I det hele taget maatte man snarere end at indskrænke se stort paa de humane Foranstaltninger; det vilde saaledes kun være et Tidsspørgsmaal, naar man maatte til at give Tilskud til »Samaritanen«. Sagen »Betesda« var i Aar ordnet ved et Kompromis. Udvalget foreslog nemlig, at de paa forrige Budget opførte 1000 Kr. til ubemidlede fødende i Aar blev forhøjet til 1800 Kr., og at der af disse Penge blev tildelt »Betesda« 300 Kr. til Fripladser paa Hjemmet for fødende fra Aarhus. Dog maatte der naturligvis stilles de Betingelser, at Hjemmet skulde fastsætte en bestemt Betaling pr. Dag, undlade al religiøs

Propaganda, give Mødrene Ret til at beholde deres Børn og lade dem forlade Hjemmet, naar de ønskede det.

Spørgsmaalet om Dagarbejdsskoler og Rekonvalescenthjem var blevet drøftet, men i Aar uden noget Resultat. Det vilde blive Opgaver, der maatte løses i de nærmeste Aar. — Paa Bugettet indtog Præste- og Kirkevæsenet en ikke lille Plads. Der stilledes saaledes Krav om 150 Kr. til Telefoner til Præst og Degn ved Frue Kirke. Kirkebidraget til denne Kirke vilde blive 42 Øre, til Sct. Johanneskirken endog 50 Øre pr. 100 Kr. Alt i alt vilde der medgaa 84,000 Kr. til Kirker og Præster, alt-saa omtrent dobbelt saa meget som til de forskellige velgørende og humane Institutioner, til Fremme af Sport, til Museet o. l. Han skulde overlade til enhver at skønne over, hvilke af disse Penge, der blev bedst udgivet, enten de 46,000 Kr. eller de 84,000 Kr. Og dertil kom Ekstraudskrivning for alle mulige kirkelige Forretninger. En Degn havde endog drevet det saa vidt, at han fordrede 25 Øre for at udstede en Leveattest. Daabsattester til offentlig Brug skulde nu udleveres gratis, men disse gratis Attester blev udstedt paa usselt Papir, der kun kunde holde kort, hvorimod man for Betaling nok kunde faa mere holdbare Attester.

Lotttrup troede ikke, Skatteevnen vilde stige i Forhold til Byens Udgifter, saa Skatteprocenten vilde sandsynligvis stige med 1 %, hvilket var ret betænkeligt. Industrien vilde tilmed blive hæmmet ved Toldlovforslaget, saa man gjorde utvivlsomt ret i at søge Midler til at bringe Skatteprocenten ned, saaledes at Aarhus kunde blive et behageligt Opholdssted for Pensionister. Saadanne Folk stillede ikke store Fordringer til Byen, men brugte dog deres Penge til Gavn for denne. Han

maatte meget beklage, at Hr. Simonsen havde ført Spørgsmaalet om en Renovationsanstalt frem, da en saadan Anstalt kun vilde betegne et Tilbageskridt. I den sidste Snes Aar var der blevet udarbejdet ikke mindre end 3 Betænkninger om en Ordning af Renovationsvæsenet, og det var at haabe, at Kommunen kunde opnaa et billigt Laan, saa man kunde paabegynde Gennemførelsen af den store Kloakplan, der betingede Indførelsen af W. C. Forøvrigt mente Brolægningsudvalget at være i Stand til i April Maaned at fremkomme med Overslag for Indførelsen af W. C.

Som Knudrisbakke henlaa nu, var det et kedeligt Anlæg, og han troede det heldigst, at det blev indlemmet under Kirkegaarden, saaledes at det kunde aflukkes ved Solens Nedgang. Det vilde derved blive en Behagelighed for de besøgende paa Kirkegaarden og kunde ikke længere tjene som Tilflugtssted for Vagabonder. — Hvis Vandmaalere skulde indføres obligatorisk, maatte han henstille, at man indførte en anden Betalingsmaade, saaledes at man af Kvitteringen kunde se, hvor meget Vand man havde brugt. Der var nu ret hyppig Klage over Aflæsningen, saa han vilde haabe, at vedkommende Udvalg vilde tage sig nærmere af denne Sag.

Det glædede ham, at Formanden kunde følge Tanken om, at Staten overtog en Del af de Byrder, der nu hvilede haardest paa Byerne. Angaaende de til Vejviseren opførte 300 Kr., vilde han synes, at Værket maatte være færdigt inden hvert Aars 15. December, hvis det skulde nyde kommunal Støtte. — Det syntes ham udmærket at indføre Politihunde, og han vilde henstille, at Hr. Simonsen næste Maaned blev sendt ned til Hamborg for at se den Hundeudstilling, som saa

skulde afholdes. Der kunde Hr. Simonse nse, hvorledes saadanne Hunde skulde benyttes, og hvorledes de opførte sig. — Det var godt nok, at man havde en Ordning med Sct. Josefsøstrene angaaende Tuberkulosepatienter; men han vilde haabe, at man, naar man fik Raad, skred til Opførelsen af et Tuberkulosehospital. Der kunde ikke gøres nok for disse Stakler, og det vilde vare meget længe, inden denne frygtelige Sygom var udryddet.

Filtenborg var overbevist om, at man vilde komme op paa en svimlende Højde med Formue- og Lejlighedsskatten, hvis alle de af Hr. Simonsen omtalte Foranstaltninger skulde gennemføres. Stigning af Skatteprocenten skadede Næringslivet, og man fandt det stadig nødvendigt at tage ny Opgaver op, skønt Udgifterne dertil voksede i højere Grad end Skatteevnen. Aarhus vilde paa den Maade blive en dyr By at leve i. Man maatte absolut vente med et Krematorium, og et kommunalt Apotek vilde næppe forrente sig. — Flertallet af Udvalget var gaaet med til at indføre Politihunde, fordi saadanne havde vist sig formaalstjenlige andre Steder, og fordi Politimesteren hævdede, at de vilde spare Mandskab.

Med Hensyn til de 300 Kr. for Tilsyn med Markedspladsen maatte han finde det naturligt, at Slagtehusinspektøren fik disse Penge. Ganske vist var der ikke Tvivl om, at Inspektøren nok overtog Tilsynet uden Betaling, hvis det forlangtes, men man maatte dog erindre, at Markedspladsen var en ny Institution, og at Inspektøren ingen Lønforhøjelse fik. — Han maatte formode, at Budgettet for »Vennelyst« nu efter Branden skulde forandres. Der var sikkert mest Stemning for, at Anlægget blev en aaben Have, saa han kunde bedst tænke sig, at man nøjedes med at opføre en Pa-

villon i mindre Format og anvendte Assurance-summen andet Steds. Med ministeriel Tilladelse kunde man nok faa Summen udbetalt uden Fradrag af de 15 %. — Det glædede ham, at Pengene til Indretning af en Folkebadeanstalt skulde tages af Laan og ikke som oprindelig tænkt af Gasværkets Driftskonto. At tage af det forventede Overskud vilde være at tage af Kapitalen. Enten maatte Pengene tages af Laan eller paalignes. Der burde tillige straks opføres en Post for Driften af Badeanstalten.

M i k a e l J o h a n s e n ansaa Lønregulativet for godt i det store og hele, kun i enkelte Tilfælde kunde han ønske en Forandring. Han kunde saaledes ikke forstaa, hvorfor Bygnings- og Brandinspektøren skulde i 5. Klasse. Inspektøren var den ældste kommunale Embedsmand, havde en 31-aarig Virksomhed bag sig og skulde dog kun have en Forhøjelse paa 200 Kr. Bygnings- og Brandinspektøren havde et lige saa vigtigt Embede som de i 2. Klasse opførte, og han vilde derfor foreslaa, at han blev opført i denne Klasse. Hr. Springborgs Dygtighed var hævet over enhver Tvivl; Brandmandskabet hædrede ham hvert Aar, og han var en Mand, der optraadte ens overfor alle, saa at sætte ham i 5. Klasse vilde være en Fornærmelse, han ikke havde fortjent. Det var ham ufatteligt, hvorledes Forslaget om Bygnings- og Brandinspektøren kunde være enstemmig. Det syntes at være en Straf, for det vilde dog være for tarveligt at paaberaabe sig den Dom, der var overgaaet Hr. Springborg, som var en i høj Grad pligtopfyldende Embedsmand, og som enstemmigt af saavel Bygnings- som Brandkommissionen var indstillet til en Lønforhøjelse af 400 Kr. Disse Indstillinger var der altsaa slet intet Hensyn taget

til, og man kunde dog ikke tænke sig, at Hr. Springborg skulde straffes, fordi han var Højremand. Til 2. Behandling skulde han stille Forslag om at sætte Bygnings- og Brandinspektøren i 2. Klasse. Han vilde ligeledes foreslaa Politiassistenten optaget i denne Klasse. Politiassistenten havde et stort Arbejde, saa en Forhøjelse vilde være vel fortjent. Endvidere vilde han foreslaa, at Brandassistenten blev flyttet fra 13. til 9. eller 10. Klasse. Efter Udvalgets Forslag, hvorved Brandassistenten vilde blive sidestillet med Sprøjteførere, vilde Hr. Bøstrups Løn i Virkeligheden blive forringet, og skønt Hr. Bøstrups Anciennitet ganske vist kun kunde regnes fra forrige Aar, saa maatte det dog erindres, at Hr. Bøstrup i Realiteten havde tjent siden 1892.

Det undrede ham, at Lønforslaget slet ikke berørte Politibetjentene. Disses Løn var forholdsvis lille og kunde f. Eks. ikke taale Sammenligning med Lønningerne i Aalborg. Til 2. Behandling skulde han ogsaa i denne Henseende stille Ændringsforslag, og han haabede ikke, at Blokken var saa fast, at der slet ingen Forandringer kunde ske i Forslaget.

Det glædede ham at høre Formanden og Hr. Nørgaard tale om det nødvendige i, at Staten overtog nogle af Byens Udgifter, hvis Skatteprocenten ikke skulde stige ganske urimeligt. Ligesom Formanden fandt han det ikke heldigt, at alle Skoleudgifterne overgik til Staten, derimod vilde det være rigtigt, at Staten overtog hele Polititudgiften. Det kunde imidlertid ikke nytte, at man hvert Aar talte om Sagen, der maatte tages kraftigt fat, og Købstadforeningen nyttede det ikke at henvende sig til. — Med Beklagelse saa han, at Brolægningsvæsenet intet Beløb forlangte til

Regulering af Bispetofte, som nu henlaa i en Tilstand, man aldeles ikke kunde være bekendt. Fra Grundejerne og i Bladene blev der stadig ført Klage over Overmaling af Facaderne, og han ønskede at henlede Brolægningsudvalgets Opmærksomhed paa, at det vilde være særdeles ønskeligt, om det kunde foranledige et forøget Polititilsyn.

Han troede ikke, Skatteprocenten vilde stige mere end højst $\frac{3}{10}$, da Skatteevnen utvivlsomt var større i Aar end i Fjor. Naar Hr. Simonsen omtalte, at man vilde afholde alle nye Arbejder af Laan, maatte han gøre opmærksom paa, at det havde man gjort i mange Aar; men man maatte nu bøde for, at Brolægningen ikke i mange Aar var blevet rørt, lige fra 80-erne til op i 90-erne. Det var afgjort, at de gamle Skattelove var bedre end de nye, da man efter dem ganske anderledes kunde lægge paa de store Indtægter, medens man nu kun kunde belaste disse med 25 %. De nye Skattelove var kun til Skade for Byerne, særlig da den mellemkommunale Beskatning virkede saa uheldigt. — Han var ikke glad ved, at der var opført 1000 Kr. til Forundersøgelser med Hensyn til en bedre Ordning af Renovationsvæsenet, idet han troede, at Indførelsen af W. C. derved vilde blive forhalet. Som Forholdene var nu, var de aldeles skandaløse, og man kunde slet ikke være dem bekendt under Udstillingen, saa han vilde henstille, at Sagen blev fremmet snarest. I den nordre Del af Byen var det nu vanskeligt at faa Lejlighederne lejet ud, fordi man ikke havde W. C. — Det glædede ham at finde 300 Kr. opført til »Betesda«; men han syntes, der opstilledes saa mange Betingelser, at der snarere blev Tale om en Gave fra end til »Betesda«. Pengene burde gives uden Forbehold. — Ligeledes var han glad

ved, at man allerede nu foreslog Skoleinspektørens Løn forhøjet. Det kunde kun glæde dem, der havde stemt for at ansætte denne Mand, der uden Tvivl var særdeles dygtig, for det kunde vel ikke tænkes, at Forhøjelsen skulde være Belønning for et eller andet.

S a m u e l s e n troede ligesom Hr. Johansen, at Skatteevnen var steget betydeligt, og at Skatteprocenten derfor ikke vilde stige i saa høj Grad som omtalt. Brandvæsenet anbefalede, at der bevilgedes Lønning til to menige flere end i indeværende Aar, da Redskaberne ikke kunde betjenes fuldtud med det nuværende Mandskab. Brandvæsenets Konto steg med 8000 Kr., hvoraf Lønforhøjelsen medførte de 4000 Kr. og de to nye Mænd de 2600 Kr. Som fra anden Side udtalt ønskede Brandautoriteterne at vide bedre Besked om elektriske Automobiler, før det foreslog Anskaffelse af en Brandautomobil. — Paa Brolægningsbudgettet var der vist sket en lille Fejltagelse, idet Vedligeholdelsesudgifterne til den Del af Bruunsgade, der gik fra Jægergaardsvej til Sct. Poulskirke, maatte udgaa, naar Strækningen blev brolagt. Man kunde nok spare Brolægning af Sct. Poulsgade fra Kirken til Marselisborgalle, da dette Stykke kun var lidet befærdet; Beboerne vilde vel ikke engang sætte Pris paa at faa Gaden brolagt. Han vilde derfor henstille, at Beløbet, 14000 Kr., udgik, mod at man næste Aar brolagde hele Gaden. Det glædede ham, at Knudrisgade, det sydlige Fortov paa Trøjborgvej og Resten af Frederiksborg kom med denne Gang; men han savnede noget om Udvidelsen af Frederiksbro. Denne var snart i helt opløst Tilstand, saa den trængte haardt til en ordentlig Forbedring.

Der var beregnet 2600 Kr. til Løntillæg til

Politibetjentene, saaledes at alle, der før kun havde 1500 Kr., kunde faa 1600 Kr. Den Anciennitet, der var blevet opgivet til Lønudvalget, stemte imidlertid ikke overens med Politimesterens Opgivelse, saa han vilde bede Budgetudvalget forhandle med Politimesteren, da det ikke var Meningen, at Betjentene intet Tillæg skulde have. — Det var meget rigtigt, at Brandkommissionen enstemmig havde indstillet Brandinspektøren til et Tillæg af 400 Kr., men Enstemmigheden var fremkommet for at skaffe det menige Mandskab højere Løn. For at opnaa Enighed i Lønudvalget var man saa enedes om at sætte Brandinspektørens Løn til 3800 Kr. Iøvrigt maatte Lønreformen kaldes god, idet den førte Lønningerne ind under faste Former, saaledes at Funktionærerne ikke blev afhængige af de skiftende Byraad. Funktionærerne ved Vandværket var blevet forurettet i mange Aar, men vilde nu komme paa Højde med Folk i tilsvarende Stillinger. Brandassistenten var sat i 13. Klasse, fordi Lønudvalget ikke kendte de faktiske Forhold. Efter Forslaget vilde Hr. Bøstrup miste 245 Kr., som han oppebar paa forskellige Poster. Kommissionen indstillede ham til en Løn af 1600 Kr. stigende til 2000 Kr., altsaa til 10. Klasse. Han ønskede at henstille til Slagtehusudvalget, om den Mand, der havde Opsyn med Pølsefabrikken og nu havde 1404 Kr. i Løn, men efter Forslaget kun vilde faa 1400 Kr., ikke kunde fortjene at komme noget højere op. De andre Opsynsmænd havde 200 Kr. fra Eksportslagteriet, og hans Arbejdstid var lige saa lang som deres.

Paa Gasværkets Budget var der omtalt 1200 Kr. for Tømning af Automatmaalere. Det vilde sikkert være rigtigt, at vedkommende Mand fik samme Løn som de andre Inkassatorer, da han

ligesom disse skulde stille Kaution. — Opsynsmanden ved Ting- og Arresthuset var slet lønnet og havde en Arbejdstid paa 12 Timer i Døgnet foruden Vagt hver 7. Nat; maaske kunde der her være Anledning til nogen Forandring.

Han kunde oplyse Hr. Lottrup om, at Vandværket udleverede Maalersedler efter samme System som Gasværket. Naar Vandværkets Budget viste et mindre Overskud end sidste Aar, laa det i, at 20000 Kr. til Anskaffelse af Maalere var opført paa Budgettet i Stedet for taget af Laan, og i at Merudgifter til Søn- og Helligdagsarbejde vilde beløbe sig til 1350 Kr.

Nørgaard havde haft ikke faa Betænkeligheder ved at gaa med til Lønregulativet, idet han indsaa, at det vilde medføre en betydelig Bekostning; men han var dog gaaet med væsentlig af de Grunde, Hr. Samuelson havde omtalt. Det var retfærdigt at faa en Klasseficering, og Lønforholdene havde beredt Vanskeligheder ved ethvert Budget. Det var dog ikke med Glæde, han var gaaet med til Regulativet i den foreliggende Skikkelse, men det var vel ingen af Udvalgsmedlemmerne. Ved saadanne Forslag kom man ikke til noget Resultat, uden der blev vist Resignation fra alle Sider. Han kunde godt give Hr. Mikael Johansen Ret i, at Posten som Bygnings- og Brandinspektør burde i en højere Klasse, og det skulde glæde ham, hvis der i Udvalget kunde skaffes Enstemmighed for en Ændring af Politibetjentenes Lønforhold; men Enstemmighed maatte der være, hvis der skulde komme noget ud af Forslag af den Art.

Skønt Tiderne vel maatte kaldes gode, tvivlede han dog stærkt paa, at Evnen voksede med den forøgede Skat, og han troede derfor sikkert, at Skatteprocenten vilde blive betydeligt forøget. Der-

til kom at man utvivlsomt gik mindre gode Tider i Møde. Katastrofen i København vilde nok give Genlyd i Provinsen; men det maatte haabes, at de med Udstillingen forbundne Arbejder vilde hjælpe Aarhus noget over det døde Punkt.

Udvalget var gaaet med til at brolægge Pouls-gade fra Kirken til Marselisborgalle, fordi det kunde gøres uden nævneværdig Udgift for Kommunen, og fordi Gaden som brolagt vilde blive billigere at holde end som makadamiseret. Naar han var gaaet med til at foreslaa de 1000 Kr. til Forundersøgelser for en Ordning af Renovationsvæsenet, var det under den Forudsætning, at der ikke maatte lægges nogen Hindring i Vejen for Indførelsen af W. C., og fordi Hr. Simonsen stærkt fremhævede, at det gjaldt om at finde en Overgangsform for den Del af Byen, der ikke straks kunde faa W. C. Det vilde være haabløst at tænke paa at faa Renovationsvæsenet ordnet efter W. C. Systemet til Udstillingen. Han maatte erindre Hr. Samuelsen om, at han i sin Tid havde foreslaaet Udgiften til Vandmaalere afholdt af Laan. — I Anledning af at Hr. Lottrup havde omtalt et Tuberkulosehospital, maatte han udtale, at man sikkert vilde komme til at opføre et saadant; men det vilde ikke blive saa billigt, som Hr. Lottrup vist antog. Man skulde forlængst have haft et Epidemihospital, men skulde man have haft det med nu, vilde Skatteprocenten yderlig stige med $\frac{1}{4}$ %. Det store Tilskud til Hospitalet laa forøvrigt i, at man heldigvis ingen større Epidemier havde haft, for disse var jo Hospitalets bedste Indtægt. Hidtil havde der været 3 Fripladser paa Hospitalet; men paa Budgettet var der foreslaaet 4., hvilket han haabede, Byraadet vilde gaa med til. Endelig var der foreslaaet, at Gulvene skulde

belægges med Linoleum, i Aar dog kun for den ene Afdelings Vedkommende.

Han havde ikke sagt, at de store Skatteydere blev forurettet, men kun, at det vilde blive vanskeligt at holde paa dem, hvis Skatteprocenten blev for stor. Hr. Simonsen maatte ogsaa have misforstaaet hans Udtalelser om de humane Foranstaltninger. Det var udmærket, at man tog sig af disse, men der var ingen Tvivl om, at man godt kunde gøre dette og dog spare noget; det, han vilde udtrykke, var, at man skulde være sparsommelig. Det gjorde ham ondt at se, at Fattigvæsenets Budget udviste saa stærk Stigning, for det tydede paa, at Forholdene ikke var saa gode, som man kunde ønske. Han havde ikke før ved denne Forhandling hørt Hr. Simonsens Forslag om kun at anskaffe en Sporhund, men vilde gerne gaa med til en Forhandling i saa Henseende. Der forelaa intet Forslag om gratis Musik ved Begravelser, der var kun foretaget Undersøgelse angaaende Bekostningen derved, men han fandt Tanken smuk og human og troede ikke, de fattige vilde føle Forskellen saa stærkt, som af Hr. Simonsen udtalt.

Vestesen følte sig bundet til det foreliggende Lønregulativ, men de Fejltagelser, der var indløbet paa Grund af manglende Oplysninger, maatte rettes ved 2. Behandling. Brandassistenten maatte saaledes i en højere Klasse, Betjentene af 2. Klasse maatte 100 Kr. højere op, og det maatte tages i Betragtning, at der ved Slagtehuset i Virkeligheden var 4 Opsynsmænd. Han kunde ikke se, at Arbejderne skulde være brøstholdne ved Overenskomsten; de havde faaet deres Part fuldt saa meget som Funktionærene. Første Aar vilde de faa 90 Kr. mere og de følgende Aar 150 Kr.

mere, medens Funktionærerne gennemsnitlig kun fik en Lønstigning paa 120 Kr.

Udvalget for Gader og Veje havde været saa beskeden som mulig. Brolægning af Knudrsgade kunde ikke opsættes, og det var efter en tidligere Overenskomst, at man foreslog den ene Del af Sct. Poulsgade brolagt i Aar. Det var glædeligt, at man nu kunde faa Forholdene ordnet paa den nordre Side af Store Torv og Lille Torv, saaledes at dette meget befærdede Strøg kunde komme i pyntelig og god Stand. Der vilde i Aar blive anlagt betydelige Strækninger Cykelsti.

Hvad Gas- og Elektricitetsværket angik maatte han gøre opmærksom paa, at det ikke ved Budgettets Lægning kunde forudses, hvad Kulpriserne vilde blive; men det var jo i høj Grad glædeligt, at der kunde spares 25000 Kr. paa den Konto. Værkets Indtægt var vel god, men det maatte ikke glemmes, at Indtægten var størst, naar man saa at sige gik paa de høje Nagler. Det havde været med yderste Nød, at Forbruget kunde tilfredsstilles paa de vanskeligste Dage, saa det var paa høje Tid, at man skred til Anskaffelse af en ny Beholder; men denne vilde nu afhjælpe Savnet. Dermed var man dog ikke færdig, idet den i der aller nærmeste Tid vilde komme Krav om en Udvidelse af Rensehuset. I December gik man nemlig med flere Tommer højere Tryk end tilladt, saa man havde løbet en ikke ringe Risiko.

Naar saadanne Foranstaltninger var nødvendige, maatte man sikkert renoncere paa en Forbrændingsanstalt, særlig da meget tydede paa, at Skatteprocenten vilde stige. Den burde ikke gerne gaa over 8; men han frygtede, den vilde det, og knnde slutte sig til Hr. Nørgaards Udtalelse

om at finde en anden Ordning, saa Skatteprocenten kunde holdes paa dette Punkt.

Bispetofteu hørte i og for sig ikke under Bro-lægningsudvalget. Vanskeligheden der maatte søges hos de forskellige Grundejere, og dette kunde ej heller tage sig paa at forhindre Tilsmudsningen af Husfacaderne, det maatte blive Politiets Sag. Ombygningen af Frederiksbro skulde forhaabentlig ske ved Laan. Det var Udvalgets Tanke hvert Aar at optage 5 a 6000 Kr. til Ordning af Forholdene i Frederiksalle, og man var nu naaet til Hallsvej. Han havde intet imod, at Udgiften til Badeanstalten blev taget af Laan, men det vilde saa være rigtigt, at det lille Beløb til Opsynet kom med paa Budgettet.

Han kunde oplyse, at Planen for de afskærende Ledninger var paa Trapperne. Man arbejdede nu paa Indstillingen til Byraadet, saaledes at dette kunde tage den afgørende Beslutning. Han havde intet imod de 1000 Kr. til Undersøgelser for en midlertidig Ordning af Renovationsvæsenet, da det var klart, at Gennemførelsen af Planen om de afskærende Ledninger vilde tage Tid; men disse Undersøgelser burde ikke forsinke Indførelsen af W. C. Det glædede ham af Grundejernens Repræsentant, Hr. Johansen, at høre, at Grundejerne ventede paa Indførelsen af W. C.; men han maatte dog gøre opmærksom paa, at den Del af den nordlige By, som havde Aflob til Saltens Bæk, kunde have haft W. C., hvis Grundejerne ikke selv havde standset Udviklingen.

Jakob Jensen savnede ca. 3600 Kr. til Gymnastikapparater paa Skolevæsenets Budget. Det glædede ham at se, at man tænkte paa at faa Statsbiblioteket holdt aabent noget længere, og han vilde haabe, at Staten vilde anerkende

Bibliotekspersonalets Arbejde bedre end i Øjeblikket. Derimod forbavsede det ham at se Udvalget fastholde, at Slagtehusinspektøren skulde have Tillæg for at gaa om paa den anden Side af Plankeværket. Der kunde være delte Meninger om Bygningsinspektørens Fortræffelighed, han skulde ikke udtale sig derom, men kun nævne, at det var kedeligt, at Højre ikke havde tænkt mere paa Hr. Springborg, da det helt sad ved Roret. Forøvrigt var det nærmest Bygningsinspektørens Skyld, at Hr. Bøstrup ikke var kommet højere op.

Han skulde gerne indrømme, at Skoleinspektøren var en dygtig Mand; men han troede fremdeles, at man vilde have været ligesaa godt tjent med den Mand, Socialdemokraterne foreslog. Hr. Mikael Johansens Bemærkning om, at Skoleinspektørens Lønforhøjelse skyldtes visse Tjenester, var for grov og burde tilbagevises; men man kunde jo ogsaa vende Sagen om og sige, at det var Hr. Johansen, der havde faaet en anden Opfattelse af Skoleinspektøren. Denne arbejdede med Interesse og gode Evner, saa man maatte haabe, det vilde lykkes ham at gøre vort Skolevæsen til et 1. Klasses Skolevæsen, hvad det ikke tidligere havde været.

Det vilde være ønskeligt, om »Vennelyst« kunde blive en Park og intet Forlystelsessted, ogsaa af Hensyn til det nærliggende Sygehus. Naar Udgiften til Badeanstalten ikke var opført paa Budgettet, men skulde tages af Laan, vilde han haabe, at Anstaltens Anvendelse ikke derved vilde blive udskudt. Han kunde være enig med Hr. Nørgaard i, at der skulde udvises Økonomi, men var ikke enig med Hr. Nørgaard om de Punkter, hvorpaa der skulde spares. Da Talen var om det store Beløb til Frue Kirke, vilde han spare, men

da var Hr. Nørgaard ikke paa den Side. Der var talt meget om de mørke Fremtidsudsigter og udtalt Ønske om, at mange Pensionister vilde flytte til Byen. Han ønskede at sige, at al den Talen om en høj Skatteprocent maatte afskrække Folk fra at flytte hertil. Stigningen vilde næppe blive foruroligende, dertil havde Byen for mange Betingelser for en god og sund Udvikling. Man havde hvert Aar hørt om Stigning til 10 a 11 %, og Stigning havde der ganske vist været, men dog ikke i den Grad, ganske simpelt fordi Evnen holdt ret godt Trit med den forøgede aarlige Udgift. Miseren i København vilde maaske nok mærkes, men vist ikke saa stærkt som omtalt, Næringslivet var sundt, og man var i Gang med eller stundede mod store Arbejder: Skolen, Hospitalet, Krematoriet, Kloakplanen, Banegaardsforholdenes Ordning og Havneudvidelsen. I Forbindelse med Spørgsmaalet om Banegaardens Flytning kunde der tillige peges paa Bygning af en Bro ved Læssøgade. En saadan Udvikling bidrog til, at Skatteprocenten ikke vilde stige.

Müller skulde ikke komme ind paa Betjentenes Lønforhold, men vilde derimod omtale deres Avancementsforhold. Ved en tidligere, men ikke tidssvarende Ordning var Betjentene delt i 2 Lønningsklasser, og man vidste ikke, om det var Konduite, Anciennitet eller en Blanding af begge, der betingede Oprykning i 1. Klasse. En saadan Ordning kunde fremkalde »Springere« og altsaa skabe Utilfredshed. Naturligvis var det af største Betydning at faa de dygtige frem; men Spring-avancement var ikke den bedste Maade, der kunde sikkert findes en anden. Han var klar over, at dette uheldige Forhold ikke kunde ændres ved Budgetbehandlingen, men vilde kun pege paa det,

og vilde gerne have oplyst, om et lignende Spring-avancement kunde finde Sted for andre af Kommunens Funktionærer.

Mousten mente ikke, at de andre Funktionærer kunde rykke op uden ifølge Anciennitet.

Nørgaard kunde nok tænke sig Spring-avancement blandt Kommunens øvrige Funktionærer.

Müller var sikker paa, at et saadant Forhold snart skulde blive udryddet med Rode, hvis det fandtes indenfor Lærerstanden.

Han vilde gerne bidrage til, at man fik en anden Ordning med Orgelspillet ved Begravelser. Der var tidligere ingen Afgift betalt for Benyttelse af Orgelet. Først da det ny Orgel blev anskaffet, indførtes Afgiften for at forrente Anskaffelsessummen. Det var formentlig denne Afgift, der afholdt Smaafolk fra at benytte Orgelet, og han skulde i den Henseende stille Forslag til næste Behandling. — Da der paa Budgettet var opført et Beløb af 1200 Kr. til Vedligeholdelse af Aldersrovej og flere andre Gader i Trøjborgkvarteret, vilde han henstille, at der fremkom Planer for en virkelig Forbedring af Aldersrovej, saaledes at den kunde blive farbar i alt Slags Vejr. Vejen henlaa nu i en Tilstand, som man slet ikke kunde være bekendt. Der var megen Vognfærdsel paa den, og i mindre godt Vejr var den umulig at befærde for Fodgængere. Man burde i ethvert Fald imødekomme Beboerne ved at anlægge en Gangsti ved den ene af Vejens Sider.

Om Vennelystpavillonen kunde der være delte Meninger. Det kunde vel se tiltalende ud at udlægge »Vennelyst« som aaben Park; men paa den anden Side var det ogsaa tiltalende at genrejse Pavillonen i en ny og bedre Skikkelse, helst saa-

ledes at den kunde afgive et moderne Koncert-lokale. At Ønsket om at indrette en ny Vennelystpavillon til Koncertlokale var berettiget, var der ingen Tvivl, noget andet var, om Tanken kunde gennemføres, for de 56000 Kr. lod det sig i hvert Fald ikke gøre. Derimod vilde det være helt forfejlet kun at bygge en Tepavillon. Enten skulde »Vennelyst« være en aaben Park, eller ogsaa skulde man der opføre en virkelig moderne Pavillon.

Magnus Nielsen fandt langt fra Lønregulativet tilfredsstillende. Fattiginspektøren vilde end ikke naa 5400 Kr., skønt de forskellige humane Love havde forøget hans Arbejde ganske betydelig. Det maatte haabes, at alle dem, der ifølge de humane Love fik Understøttelse uden Fattighjælps Virkninger, ikke skulde have med Fattigvæsenet at gøre. De to Fuldmægtige ved Fattigvæsenet burde, i alt Fald for 1. Fuldmægtigens Vedkommende, lønnes noget lignende som en Fattiginspektør i en mindre By. At Fattigvæsenets Bndget steg, var meget naturligt, og det vilde som Følge af de humane Love vedblive at stige.

Han maatte bestemt protestere imod, at Sygehusudvalget sendte sindssyge ud paa Fattiggaarden. Hvis der ikke var Plads paa Sygehuset, maatte dets Afdeling for sindssyge udvides. Det var meget beklageligt, at Kaptajn Springborg i Lønregulativet var stillet i 5. Klasse, og han skulde tillade sig sammen med Hr. Johansen at stille Ændringsforslag. Hvis Hr. Springborg gik af, fik man ingen til at overtage de to Poster for 3800 Kr. Disse Poster maatte absolut besættes med intelligente Folk, der havde en betydelig Uddannelse. Brandassistenten havde hidtil haft 1645 Kr., men vilde efter Forslaget gaa ned til 1500. Han vilde

foreslaa Hr. Bøstrup stillet i 10. Klasse og maatte pege paa, at Hr. Bøstrup havde assisteret ved Brandvæsenet siden først i 90erne, uagtet Hr. Bøstrup kun havde Anciennitet fra 1. April 1906. Ved Brandvæsenet var der to gamle, prøvede Sprøjteførere, som ved at gaa ind under den ny Ordning mistede ca. 100 Kr., og som var for gamle til at blive pensionsberettigede. Han vilde henstille, at man gav disse Folk et yderlig Tillæg af 100 Kr. om Aaret eller lod dem gaa ind under Pensionsbestemmelserne. Han haabede, at Posten til Anskaffelse af 10 Kapper maatte komme hvert Aar, saaledes at Mandskabet efterhaanden kunde faa ny Kapper; men selvfølgelig skulde Kapperne ikke ligge paa Stationen, Mandskabet skulde have dem med hjem.

Simonsen pointerede, at man ved Bevil-lingen til Undersøgelser angaaende Renovations-væsenet erkendte, at man ikke kunde blive ved at køre efter det nuværende System, til man kunde faa W. C. indført. Han syntes ikke, man behøvede at se saa mørkt paa den Ordning, han tænkte sig, da Renovationsspørgsmaalet langt fra var ordnet med de afskærende Ledninger. Kloakerne vilde maaske kun blive den mindste Del, hvorimod Installationen af W. C. i den gamle Bydel vilde koste enormt.

Der var fremsat glubende Ønsker om Lønforhøjelser, og Tendensen syntes at gaa i Retning af at skaffe saa stor Lønforhøjelse som mulig til de højestlønnede. Foruden Socialdemokraterne havde kun et Byraadsmedlem omtalt Arbejderne, og det var Hr. Vestesen, der sagde, at Arbejderne fik mere end Funktionærene. Det forundrede ham at høre Hr. Mikael Johansen sige, at man fornærmede Hr. Springborg ved at sætte ham i

den foreslaaede Lønklasse, for saa havde Højre jo fornærmet Hr. Springborg i mange Aar. Hr. Springborg maatte forøvrigt ikke beklage sig; han var jo blevet Ridder, hvad han ikke havde opnaaet i Højres Tid, og det Tillæg, han vilde faa, var meget passende i Forhold til hans Lønning. Det kunde derfor sikkert kun være Hr. Johansens Spøg at foreslaa Lønnen forhøjet med 1600 Kr. Selvfølgelig var der ikke i mindste Maade taget Partihensyn ved Klasseficeringen. Politiasistenten var ej heller forurettet ved Forslaget. Han maatte gøre Hr. Johansen opmærksom paa, at man ikke uden videre kunde sammenligne Lønforholdene for Politibetjentene i Aalborg og Aarhus, idet man i Aalborg havde en Ordning med faste Betjente og lavtlønnede Patrouillebetjente, og han vilde advare imod for megen Omlaven af Lønforlaget, for ellers var det tænkeligt, at det hele kunde gaa i Stykker.

At give Tilskudet til »Betesda« paa de stillede Betingelser vilde være en god Ordning, da man derved blev fri for Slavekontrakterne. Den spydige Bemærkning fra Hr. Johansen, hvorved denne insinuerede, at Skoleinspektøren skulde have Løntillæg for ydede Tjenester, maatte han bestemt tilbagevise. Skoleinspektøren havde ikke ydet nogen Tjeneste, som skulde belønnes; men han fulgte med Tiden paa Skolevæsenets Omraade og havde Indsigt i, hvad der tjente til Skolens Gavn. Naar man var gaaet med til at sætte Skoleinspektørens Løn op, var det i Kraft af det af Højre i sin Tid hævdede Princip, at Skoleinspektøren skulde begynde med Overlærernes Begyndelsesløn, og Overlærernes Løn var hævet med 300 Kr. Han maatte fastholde, at gratis Orgelspil ikke vilde slette synderligt af det Skel mellem fattig og

rig, som var sat ved de forskellige Begravelsespladser.

Hr. Müller havde været meget morsom med Omtalen af Betjentenes Lønforhold. Den Sag var blevet drøftet grundig ved sidste Budgetbehandling, hvor Socialdemokraterne havde holdt paa kun at have een Klasse. Hr. Müller glemte da at støtte Socialdemokraterne, men støttede Politimesterens Forslag om at bibeholde flere Klasser.

Jul. Andersen meddelte, at Udvalget for »Vennelyst« ikke kunde tjene Hr. Filtenborg i at komme med Forslag til nyt Budget for Etablissementet. Derimod vilde Udvalget i den nærmeste Fremtid komme med Forslag om en Ordning, idet den Mulighed ikke var udelukket, at man kunde ordne Lejeforholdene med Værten, saaledes at den tilbageblevne Bygning kunde benyttes. Musikdirektøren ansaa det ogsaa for muligt at ordne Koncerterne. Naar Hr. Jakob Jensen omtalte, at »Vennelyst« generede Patienterne paa Sygehuset, maatte han gøre opmærksom paa, at »Vennelyst« var anlagt, før Sygehuset blev bygget, saa »Vennelyst« maatte have første Ret.

Han havde intet at erindre imod, at Orgelspillet ved Begravelser blev gratis; men Uligheden vilde næppe afhjælpes derved, den kom man overhovedet aldrig over. For øvrigt skulde det synes ret rimeligt at opkræve 2 Kr. som Afgift for Benyttelse af Orgelet, tilmed da den Udgift kun var en ringe Del af de samlede Begravelsesudgifter. Det kunde ikke med Rette gøres gældende, at Orgelet uden Vederlag skulde overlades til Organisterne. Disse fik med 6 Kr. en meget rundelig Betaling for at spille det Par Salmer.

Mikael Johansen var glad ved at høre, at det var for at føje Højre, at Skoleinspektøren

fik Løntillæg. For Resten havde han ikke troet, at Hr. Simonsen havde taget det Hensyn for at følge Højre. Han havde faaet den Anskuelse, at Hr. Springborg og Hr. Bøstrup skulde være Offerlam. Dersom Hr. Springborg tog sin Afsked, fik man ikke de to Poster udfyldt for mindre end 7000 Kr. Brandkommissionen havde allerede i August sidste Aar indstillet Brandinspektøren til et Tillæg paa 400 Kr., ligesom den ogsaa havde indstillet Assistenten til Tillæg. Hr. Springborg havde nu gjort Tjeneste i 31 Aar, saa en Løn paa 5000 Kr. vilde ikke være for stor.

Hvis man tog den nederste Del af »Vennelyst« bort og anlagde et Koncertlokale der, vilde det blive et lukrativt Foretagende, og Pavillonen vilde derved blive saa meget fjernet fra Hospitalet, at Musikken ikke kunde genere. Det vilde vel heller ikke være ganske rigtigt overfor Bydelen at nedlægge »Vennelyst« som Forlystelsessted.

Da Brolægningsudvalget ikke kunde paatage sig at gøre noget for at forhindre Overmaling af Facaderne, vilde han anmode Formanden om at bede Politiet tage Affære.

Nørgaard kunde godt forstaa, at Fattigudvalget nødig vilde huse sindssyge paa Fattigaarden; men paa Sygehuset var der ikke Plads, saa Fattigvæsenet maatte tage sig af dem, hvis de ikke skulde smides paa Gaden. Maaske blev man nødt til at oprette en 6. Afdeling paa Hospitalet, skønt det næppe vilde nytte stort. Det forkerte laa i, at Statens Sindssygeanstalter var saa smaa, at de ikke kunde modtage alle de Patienter, som meldte sig. Kommunehospitalet kunde kun huse en enkelt sindssyg i kortere Tid.

Det skulde glæde ham, om »Vennelyst« kunde blive en aaben Park, maaske med et Konditori

eller en Tepavillon. Naar Pavillonerne i Marselisborg Skov kom op, havde man rigeligt med Pavilloner. Det var ikke nogen kommunal Opgave at opføre en Koncertsal, det maatte overlades til det private Initiativ.

Olesen havde forstaaet Hr. Nørgaards Tale om Sparsommelighed paa de humane Omraader som en Antydning af, at vedkommende Udvalg muligvis var for flotte. Det maatte dertil siges, at man i disse Udvalg tit af Hensyn til Budgettet maatte følge den kolde Fornuft i Stedet at lade Hjertet raade. Hvis Hr. Nørgaard og Taleren skulde mødes i det ny Byraad, kunde han lide at faa Hr. Nørgaard ind i nogle af de paagældende Udvalg; muligvis kunde Hr. Nørgaard saa vise Vej til at spare.

Han var glad ved at høre Hr. Simonsen omtale Ligbrændingsspørgsmaalet; den Sag maatte snarest løses. Skulde man vente, til man fik Raad, fik man vist aldrig en Ligbrændingsanstalt. Han vilde spørge Hr. Vestesen, om det, at Beløbet til Frederiksbros Udvidelse skulde tages af Laan, vilde forhale Udvidelsen, og kunde være med til at opfordre Slagtehusudvalget til ikke at fastholde Fordringen om, at Slagtehusinspektøren skulde have de 300 Kr. for at tilse Markedspladsen.

J. C. Petersen maatte efterlyse 3000 Kr. til et Bolværk ved Sandkisterne, idet han antog, at de maatte være bevilgede, da de var aldeles nødvendige. De 1000 Kr. til Fjernelse af Tang vilde han bede om at faa over paa Vej- og Bro-lægningsudvalgets Budget, hvis det ikke gik an helt at stryge dem. Det glædede ham, at Budgetudvalget kunde gaa med til et ekstra Bidrag til Teknisk Skole; men han var ked af Tilføjelsen om, at det var paa Betingelse af, at Haandværker-

foreningen gav 500 Kr., og vilde foreslaa den strøget. Haandværkerforeningen holdt ikke af at »tvinges til at gøre det frivilligt«. Ligeledes glædede det ham, at der var opført 600 Kr. til Fælleskontoret for Velgørenhed. Derved anerkendte man Kontorets store Betydning.

Den store Kloakplan var i Princippet vedtaget for flere Aar siden og dermed, at W. C. skulde indføres, saa man havde kun tilbage at iværksætte Planen. Mange Bygninger var opført med Indretning af W. C. for Øje, saa det maatte haabes, at Arbejdet snart kunde sættes i Gang. Derved vilde man ogsaa noget hjælpes over det døde Punkt, som Udstillingen vilde føre med sig.

Han maatte bede Udvalget for »Vennelyst« nøje overveje, om det var værd at ofre saa mange Penge paa Musik i »Vennelyst«. Man slap næppe med det samme Beløb som i Fjor, da det viste sig ved alle den Slags Etablissementer, at de betalte sig bedst i daarligt Vejr. Under gunstige Vejrforhold vilde »Vennelyst« derfor medføre endnu større Tab. Han kunde i det hele taget ikke forstaa, at det kunde forsvares at lade 25 Musikere musicere for en halv Snes Mennesker, og flere havde der undertiden ikke været. Skulde der imidlertid gives Koncerter, maatte han bede Udvalget paabyde Musikerne at klæde sig ordentlig paa. I Fjor kunde man f. Eks. se en Musiker sidde med Sivsko paa Fødderne; nogle mødte med høj Hat, andre havde Kasket og saaledes fremdeles; det saa ikke godt ud.

Den sindssyge Mand, der var blevet indlagt paa Fattiggaarden, var fra »de gamles Hjem«. Der havde ikke været andet at gøre, men det skulde indrømmes, at Forholdet ikke var, som det burde være. Maaske kunde der være Anledning

til at overveje, om der ikke kunde indrettes et Par Celler enten paa Hospitalet eller paa »de gamles Hjem«. Han vilde atter foreslaa Arrestforvareren optaget i Lønregulativet, f. Eks. i 6. Klasse, og vilde henstille, om det ikke kunde være rigtigt at flytte Opsynsmanden ved Ting- og Arresthuset op i 15. Klasse.

Filtenborg fandt det ikke videre økonomisk at forlange paalignet 15,600 Kr. til Musik i »Vennelyst«, eftersom Sagen nu forelaa. Det havde været et Fortvivlelsens Skridt i Fjor, men da man nu var kommet af med Pavillonon, syntes der at være Anledning til at stryge Beløbet.

Vestesen erindrede om, at Byraadet havde vedtaget at udvide den vestlige Side af Frederiksbro i indeværende Finansaar. Udvidelsen af den østlige Side maatte staa hen til kommende Byraad, da Udvidelsen af den vestlige Side sandsynligvis vilde være tilstrækkelig for mange Aar. Han havde intet imod, at de 1000 Kr. til Fjernelse af Tang overgik til Vejvæsenets Budget.

Nørgaard støttede Hr. Filtenborgs Udtalelser om »Vennelyst« og kunde anbefale Tanken om at indrette noget for sindssyge paa »de gamles Hjem. Han troede nok, at der uden ham kunde gennemføres god Økonomi ved de humane Foranstaltninger.

Jul. Andersen mindede om, at den kommunale Musik i »Vennelyst« var indført paa Foranledning af Hr. Filtenborg.

Lotttrup pegede paa, at der kom flere og flere Folk i »Vennelyst«, efterhaanden som Koncerterne skred frem. Det vilde desuden være af Betydning at have et sammenspillet Orkester under Udstillingen. Han maatte derfor bede om, at Beløbet til Musiken maatte blive staaende.

Formanden indkaldte Ændringsforslag til Mandag d. 9. Marts Kl. 12 Middag.

Overgaar til 2. Behandling. Ændringsforslag indkaldes til førstkommende Mandag Kl. 12.

5. (J. Nr. 476—07). Andragende fra **Holme-Tranbjerg** Sogneraad om Tilladelse til paa egen Bekostning at maatte anlægge en Gangsti langs Holmevejen paa Strækningen fra Kommunegrænsen til »Louisenhøj«.

Formanden meddelte, at Udvalgets Flertal var enig om ikke at gaa med, hvilket han for sit Vedkommende derimod intet havde imod.

Mikael Johansen mente det urigtigt at gaa med, da man derved vilde hjælpe til at skabe et Skattely, der kun vilde være til Skade for Aarhus By.

Simonsen syntes ikke, man kunde være bekendt at lade en anden Kommune anlægge Vej paa Byens Grund. Hvis man ønskede en Sti, kunde man nok selv overkomme at anlægge den.

Afsloges.

6. (J. Nr. 511—07). Skrivelse fra **Den danske Købstadforening** om Anvisning af Kommunens Bidrag med 551 Kr. for indeværende Aar.

Anvises til Udbetaling.

7. (J. Nr. 2¹⁶⁶—07). Ansøgning om Dispensation fra **Bygningslovens § 21** m. H. t. Ejendommen Nr. 15 i Frederiksgade.

Formanden oplyste, at Sundhedskommissionen foruden at opstille de sædvanlige Betingelser rent ud havde nægtet at indrette Hestestald. Det vilde dog vist være uheldigt, om der slet ikke kunde opføres Stalde i Byen.

J. C. Petersen meddelte, at Kommissionen ikke altid nægtede Opførelse af Stalde. Grunden til, at den nægtede det i dette Tilfælde, var, at

der i det indesluttede Kompleks skulde bo ikke mindre end 28 Familier, foruden at der skulde være et meget stort Værksted.

J a k o b J e n s e n fandt det paa Tide, at man begyndte at følge Sundhedskommissionen. Ejendommen, her var Tale om, havde kun en ganske kort Facade og laa ud til en snæver Gade. Naar den tilmed skulde rumme 28 Familier, vilde den næppe blive til at aande i. Forholdet var et ganske andet, hvor der var store Lejligheder.

M i k a e l J o h a n s e n havde aldrig hørt, at Hestestalde skulde være usunde. Da der laa flere Haver inden for Ejendommen, vilde denne ikke blive saa indelukket som omtalt, og han kunde derfor tilraade, at man anbefalede Andragendet.

Det vedtoges at tiltræde Sundhedskommissionens Erklæring.

